

ŽURNALISTŲ ETIKOS INSPEKTORIUS

SPRENDIMAS

**DĖL PUBLIKACIJOS: „MEDICINOS DOKUMENTŲ IŠRAŠAS“
([HTTP://.EKSPERTA.EU](http://ekspertai.eu), 2012-05-25), „NEBIJOKITE BŪTI PATVORINĖMIS.
PASAKYKITE STOP (PAPILDYTA VIDEO)“([HTTP://.EKSPERTA.EU](http://ekspertai.eu), 2012-03-25),
„UŽDRAUSTOS 2012 BALANDŽIO 4 D. TV3 LAIDOS „AKISTATA“ SERIJA (VIDEO)“
([HTTP://.EKSPERTA.EU](http://ekspertai.eu), 2012-04-05) PASKELBTOS INFORMACIJOS**

2012 m. rugpjūčio 30 d. Nr. SPR-
Vilnius

Š. m. gegužės 30 d. žurnalistų etikos inspektorė gavo Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos kontrolierės raštą, kuriame prašoma įvertinti publikacijoje „Medicinos dokumentų išrašas“ (<http://ekspertai.eu>, 2012-05-25) paskelbtą informaciją Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo bei kitų visuomenės informavimo priemonių veiklą reglamentuojančių teisės aktų aspektu. Vaiko teisių apsaugos kontrolierė rašte pažymi, kad šiame tinklalapyje patalpintas medicinos dokumento išrašas, kuriame paskelbtas vaiko gyvenamosios vietos adresas, jo vardo ir pavardės pirmosios raidės (inicialai).

Pažymėtina, kad atsižvelgiant į Visuomenės informavimo įstatymo 50 straipsnio 7 dalį, žurnalistų etikos inspektorius, atlikdamas šio straipsnio 1 dalies 4 punkte numatytą funkciją („pagal savo kompetenciją prižiūri, kaip įgyvendinamos Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo nuostatos“), gali pradėti tyrimą dėl Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo (toliau – Įstatymas) pažeidimų ir savo iniciatyva. Todėl Žurnalistų etikos inspektorius tarnybos Viešosios informacijos stebėsenos ir analizės skyriaus priimtų interneto tinklalapyje <http://ekspertai.eu> paskelbtos informacijos patikrinimo aktų Nr. ST-31, ST-33 pagrindu buvo pradėtas tyrimas ir dėl šio tinklalapio publikacijose: „Nebijokite būti patvorinėmis. Pasakykite STOP (papildyta video)“, „Uždraustos 2012 balandžio 4 d. TV3 laidos „Akistata“ serija (video)“ paskelbtos informacijos.

Tyrimo metu žurnalistų etikos inspektorė raštu kreipėsi į viešosios informacijos rengėją (skleidėją), prašydama pateikti paaiškinimus dėl tinklalapyje paskelbtos neigiamą poveikį

nepilnamečių vystymuisi darančios informacijos, taip pat nurodyti, ar buvo pašalintas Įstatymo pažeidimas.

Konkrečiu atveju, interneto svetainės valdytojas, gavęs inspektoriaus prašymą pašalinti Įstatymo pažeidimą siekiant apsaugoti nepilnamečių interesus, šio prašymo neįvykdė. Viešosios informacijos rengėjas (skleidėjas) taip pat nepateikė ir paaiškinimų.

Išnagrinėjusi Vaiko teisių apsaugos kontrolierės prašymą bei atlikusi viešosios informacijos stebėseną informacinės visuomenės informavimo priemonėje (<http://ekspertai.eu>) Įstatymo nuostatų laikymosi požiūriu, žurnalistų etikos inspektore

n u s t a t ė :

Remiantis Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo 4 straipsnio 1 dalimi, neigiamą poveikį nepilnamečiams daranti informacija laikoma tokia viešoji informacija, kuri gali būti žalinga nepilnamečių psichinei ar fizinei sveikatai, fiziniam, protiniam, dvasiniam ar doroviniam vystymuisi. Pagal šio Įstatymo 4 straipsnio 2 dalį, neigiamą poveikį nepilnamečiams darančiai informacijai priskiriama ir informacija, apibrėžta Įstatymo 6 straipsnyje.

Pagal Įstatymo 6 straipsnio 1, 3 punktus viešąja informacija, darančia neigiamą poveikį nepilnamečių vystymuisi, susijusia su asmens duomenimis, laikoma viešoji informacija, kurioje siejant su nusikalstama veika ar kitais teisės pažeidimais skelbiami nuo teisėsaugos institucijų ar teismo nesislapstančio įtariamojo padarius nusikalstamą veiką, kaltinamojo, nuteistojo ar nuo nusikalstamos veikos arba kitų teisės pažeidimų nukentėjusio nepilnamečio (aukos) asmens duomenys, pagal kuriuos galima nustatyti jo asmens tapatybę (1 p.); kuria, pateikiant duomenis apie nepilnamečių, žeminamas jo orumas ir (ar) pažeidžiami jo interesai (3 p.). Įstatymo 6 straipsnyje apibrėžtą informaciją draudžiama viešai skelbti.

Pažymėtina, jog duomenimis, pagal kuriuos galima nustatyti nepilnamečio asmens tapatybę, laikomi toje visuomenės informavimo priemonėje paskelbti duomenys, kurių visumos pakanka tam, kad nepilnamečio artimieji ir kiti asmenys iš nepilnamečio aplinkos galėtų jį atpažinti, identifikuoti kaip įtariamąjį padarius nusikaltimą, kaltinamąjį, teisiamąjį, nuteistąjį ar nuo nusikalstamos veikos ar kitų teisės pažeidimų nukentėjusį asmenį.

2012 m. birželio 4 d. įvykusio posėdžio metu publikacijose „Medicinos dokumentų išrašas“ (http://www.ekspertai.eu/index.php?option=com_content&view=article&id=1885:medicinos-dokumentu-israsas&catid=74:pedofilai-tm&Itemid=93; <http://www.ekspertai.eu/medicinos-dokumentu-israsas/>, 2012-05-25), „Nebijokite būti patvorinėmis. Pasakykite STOP (papildyta video)“ (http://www.ekspertai.eu/index.php?option=com_content&view=article&id=1708:nebijokite-buti-patvorinemis-pasakykite-stop&catid=74:pedofilai-tm&Itemid=93, 2012-03-25),

„Uždraustos 2012 balandžio 4 d. TV3 laidos „Akistata“ serija (video)“ (http://ekspertai.eu/index.php?option=com_content&view=article&id=1742:uzdrausta-laidos-akistata-serija&catid=74:pedofilai-tm&Itemid=93, 2012-04-05) paskelbtą informaciją Įstatymo aspektu įvertino prie žurnalistų etikos inspektorius veikianči ekspertų grupė, vertinanti viešosios informacijos poveikį nepilnamečiams (toliau – ekspertų grupė).

Įvertinusi pateiktą medžiagą, ekspertų grupė nustatė, kad publikacijoje „Medicinos dokumentų išrašas“ pateikiant nepilnamečio asmens duomenis – nepilnametės vardo, pavardės pirmąsias raides (D. K.), nepilnametės tėvo vardą, pavardę („<...> nužudyto Drąsiaus Kedžio dukrelei <...>“), gyvenamosios vietos adresą („Kauno raj., Garliava, Klonio g. 7“), mokymosi įstaigos pavadinimą („Garliavos Jonučių vid. mokykla“), taip pat skelbiant privačią (medicininę) informaciją apie nepilnametę: mergaitės psichinės būklės analizę, diagnozę („F 43.1 Potrauminio streso sutrikimas“), pažeidžiami jos interesai. Atsižvelgiant į tai, ekspertų grupė konstatavo, kad publikacijoje paskelbta informacija priskirtina neigiamą poveikį nepilnamečiams darančios viešosios informacijos kategorijai – atitinka Įstatymo 6 straipsnio 3 punkte numatytą kriterijų.

Įvertinus publikacijoje „Nebijokite būti patvorinėmis. Pasakykite STOP (papildyta video)“ paskelbtą informaciją, nustatyta, kad publikacijos tekste, siejant su nusikalstama veika, paskelbti nuo nusikalstamos veikos nukentėjusios nepilnametės asmens duomenys – nepilnametės vardo pirmoji raidė, pavardė, jos motinos vardo pirmoji raidė, pavardė („<...> pedofilijos byloje D. Kedytės motinai L. Stankunaitei <...>“), nepilnametės globėjos vardas, pavardė, užimamos pareigos („<...> prievartautos mergaitės globėja teisėja Neringa Venckiene“). Publikacijos vaizdo įrašė paviešintas nepilnametės vardas („Deimante, tu lieki šičia.“). Publikacijoje pateikiant teismo nutartį, skelbiama nuo nusikalstamos veikos nukentėjusios nepilnametės vardas, pavardė („Nukentėjusiosios Deimantės Kedytės <...>“), nepilnametės motinos vardas, pavardė („<...> dukrą D. Kedytę pas save pasiimdavo jos motina L. Stankūnaitė <...>“, „<...> pradėti ikiteisminį tyrimą Laimutės Stankūnaitės atžvilgiu <...>“). Šių paskelbtų duomenų visumos pakanka nepilnametės tapatybei nustatyti. Publikacijos tekste taip pat paskelbiant privataus pobūdžio informaciją – mergaitės psichologinės ekspertizės duomenis („Kai tu sakei, kad tau kišdavo, kaip tu tada jauteisi? Nu, aš kosėdavau. Aha. O kosėdavai dėl ko? Nes kišdavo. O kai tau kišdavo, tu buvai nusirengusi ar apsirengusi? Apsirengusi ir nusirengusi. O tau skaudėdavo? Skaudėdavo. O gali parodyti, kur skaudėdavo? Čia (rodo į burną) <...> O ar tu atsimeni, kaip atrodė sysalas? Galėtum nupiešti? O tu man gali pasakyti, kiek kartų jis kišdavo? Daug. Kiek būdavau.“), antstolio užfiksuotus nepilnametės parodymus („Aš nenoriu gyventi su Laima... Aš nenoriu gyventi su Laima todėl, kad jos draugai man kišo į burną pimpalą. Laima stovėdavo ir ne kartą žiūrėdavo... Ir net buvo vieną kartą sake, kad tylėčiau ir

nepasakyčiau, kad man kiša į burną pimpalą, nes tada man gali įdurti... su peiliu sakė.“), pateikiant teismo nutartį su baudžiamosios bylos, kurioje nukentėjusysis yra nepilnametis asmuo, aplinkybėmis („Pareiškėjas D. Kedys nurodo, jog D. Kedytė apklausta prieš pradėdant ikiteisminį tyrimą bei vėliau pas vaikų psichologą nurodė, kad A. Ūsas ją laižydavo ir tuo metu, kada jie trise, t. y. ji, mama (L. Stankūnaitė) ir A. Ūsas gulėdavo lovoje. Kadangi L. Stankūnaitė suteikdavo sąlygas A. Ūsui tvirkinti ir seksualiai prievartauti mažametę dukrą D. Kedytę bei pati betarpiškai stebėdavo su dukterimi atliekamus nusikalstamus veiksmus, tai, pareiškėjo nuomone, L. Stankūnaitė padėjo A. Ūsui tvirkinti ir seksualiai išnaudoti D. Kedytę <...>“), publikacijos vaizdo įrašė paviešinant teismo sprendimo perduoti mergaitę motinai vykdymo procedūrą, nepilnametės atvaizdo fragmentus (mergaitės veidas dengiamas techninėmis priemonėmis), pateikiant duomenis apie nepilnametę, pažeidžiami jos interesai. Atsižvelgiant į tai, ekspertų grupė konstatavo, kad publikacijoje, kurią sudaro publikacijos tekstas, publikacijos vaizdo įrašas („Prievarta – Coercion – Violence 2012 03 23“) bei publikacijoje pateikta Vilniaus apygardos teismo nutartis, paskelbta informacija priskirtina neigiamą poveikį nepilnamečiams darančios viešosios informacijos kategorijai – atitinka Įstatymo 6 straipsnio 1, 3 punktuose numatytus kriterijus.

Ekspertų grupė taip pat nustatė, jog publikacijoje „Uždraustos 2012 balandžio 4 d. TV3 laidos „Akistata“ serija (video)“ pateiktame televizijos laidos „Akistata“ vaizdo įrašė nepilnametė siejama su seksualiniais nusikaltimais (mažamečio asmens tvirkinimas), parodyti jos atvaizdo fragmentai (mergaitės veidas dengiamas techninėmis priemonėmis), skelbiami netiesioginiai duomenys apie nepilnametę – jos motinos vardas, pavardė, atvaizdas („O mažosios mergaitės motina Laimutė Stankūnaitė <...>“), nepilnametės tėvo vardas, pavardė, atvaizdas („<...> Drąsius Kedys savo mažąją dukrelę ėmė filmuoti <...>“), jos globėjos vardas, pavardė, atvaizdas („<...> vaikas glaudžiasi prie savo globėjos Neringos Venckienės <...>“). Publikacijos vaizdo įrašė taip pat skelbiama privataus pobūdžio informacija apie nepilnametę: mergaitės apklausos protokolų tekstai („Mane laižo Ūsas<...>. Laižo liežuviu.“, „<...> (mergaitė pirštuku rodo į įvairias žmonių kūno vietas paveikslėlyje ir sako „čia...čia...čia man laižė“). Daugiau nenoriu kalbėti.“), antstolio užfiksuotas mergaitės liudijimas („Aš nenoriu gyventi su Laima todėl, kad jos draugai man kišo į burną <...>. Laima stovėdavo ir ne kartą žiūrėdavo. Man dar buvo vieną kartą sakę, kad tylėčiau“), tėvo filmuoti nepilnametės dukters parodymai („<...> mane maudydavo. O jusiai tave neskriausdavo? Ne. Nemušdavo? Tau skauda nebūdavo? Ne. Jis nemušdavo manęs, jis tik laižydavo mane.“), teismo sprendimo perduoti mergaitę motinai vykdymo procedūra. Publikacijoje (vaizdo įrašė), skelbiant duomenis apie nepilnametę, pažeidžiami jos interesai. Atsižvelgiant į tai, ekspertų grupė konstatavo, kad publikacijoje (vaizdo įrašė) paskelbta informacija priskirtina neigiamą poveikį

nepilnamečiams darančios viešosios informacijos kategorijai – atitinka Įstatymo 6 straipsnio 3 punkte numatytą kriterijų.

Ekspertų grupės išvados patvirtina, jog pirmiau išvardintose interneto svetainėje <http://ekspertai.eu> patalpintose publikacijose paskelbta informacija atitinka Įstatyme nustatytus draudžiamos skleisti informacijos, darančios neigiamą poveikį nepilnamečiams, kriterijus. Šiomis ekspertų išvadomis žurnalistų etikos inspektorė neturi pagrindo abejoti.

Žurnalistų etikos inspektorė pažymi, kad vienas pagrindinių nepilnamečių interesų visuomenės informavimo srityje apsaugos ir įgyvendinimo principų yra nepilnamečių ir visuomenės interesas (Įstatymo 3 straipsnio 1 punktas). Visuomenės informavimo priemonės turi sugebėti išlaikyti pusiausvyrą tarp nepilnamečio teisės į privatumą ir visuomenės teisės gauti informaciją apie įvykius. Be to, įstatymų leidėjas viešosios informacijos rengėjui (skleidėjui) yra įtvirtinęs pareigą įstatymų nustatyta tvarka užtikrinti, kad nepilnamečiai būtų apsaugoti nuo neigiamą poveikį jų fiziniam, protiniam ar doroviniam vystymuisi darančios viešosios informacijos (Visuomenės informavimo įstatymo 17 straipsnis). Konkrečiu atveju, informacinės visuomenės informavimo priemonė – <http://ekspertai.eu> – nesilaikė informacijos, darančios neigiamą poveikį nepilnamečių vystymuisi, skleidimo reikalavimų, t. y. pavišino nepilnamečių ir jo šeimos privataus gyvenimo detales, pateikė nepilnamečių identifikuojančius ir jos asmens tapatybės nustatymui pakankamus duomenis, tuo būdu pažeisdama jos teisėtus interesus.

Taip pat pažymėtina, kad už informacinės visuomenės informavimo priemonės turinį Visuomenės informavimo įstatymo ir kitų įstatymų nustatyta tvarka atsako jos valdytojas – asmuo, faktiškai valdantis informacinės visuomenės informavimo priemonę, kurioje rengiama ir (ar) skleidžiama viešoji informacija, arba rengiantis ir (ar) skleidžiantis tokios priemonės turinį (Visuomenės informavimo įstatymo 2 straipsnio 17 dalis). Informacinės visuomenės informavimo priemonės valdytojas, jei jis rengia ar pateikia skleisti viešąją informaciją, laikytinas viešosios informacijos rengėju (Visuomenės informavimo įstatymo 2 straipsnio 75 dalis), o jei skleidžia viešąją informaciją ir faktiškai valdo informacinę visuomenės informavimo priemonę – viešosios informacijos skleidėju, kuris atsako už tokios informacijos teisėtumą (Visuomenės informavimo įstatymo 2 straipsnio 76 dalis).

Atsižvelgiant į tai, kad interneto svetainė <http://ekspertai.eu> Visuomenės informavimo įstatymo 2 straipsnio 16 dalyje įtvirtintos sąvokos požiūriu yra informacinės visuomenės informavimo priemonė, darytina išvada, jog už šioje svetainėje patalpintose publikacijose nustatytos neigiamą poveikį nepilnamečių vystymuisi darančios informacijos paskelbimą atsakingas yra šių

informacinės visuomenės informavimo priemonių valdytojas – viešosios informacijos rengėjas (skleidėjas) VšĮ „Ekspertai.eu“.

Vadovaudamasi pirmiau išdėstytais motyvais, remdamasi ekspertų grupės išvadomis, Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo 9 straipsnio 2 dalies 1 punktu ir 3 dalies 1 punktu, žurnalistų etikos inspektorė

n u s p r e n d ė :

1. Į s p ė t i viešosios informacijos rengėją (skleidėją) VšĮ „Ekspertai.eu“ dėl Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo 6 straipsnio 1 ir 3 punktų pažeidimo ir reikalauti laikytis šio įstatymo ir su juo susijusių kitų teisės aktų nuostatų.

2. P a t r a u k t i administracinę atsakomybę viešosios informacijos rengėjo (skleidėjo) VšĮ „Ekspertai.eu“ direktorių Rolandą Borovskį.

3. I š s i ū s t i sprendimo kopiją Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos kontrolierei ir VšĮ „Ekspertai.eu“ direktoriui Rolandui Borovskiui.

Žurnalistų etikos inspektoriaus sprendimai gali būti skundžiami teismui per 30 dienų nuo jų gavimo (paskelbimo) dienos.

Žurnalistų etikos inspektorė

Zita Zamžickienė